

Veldartillerie bij schietoefening op de heide

Olieverf, doek 70 bij 110 cm. J. Hoyneck van Papendrecht.

Het toeval wilde, dat kort na de openstelling van het historisch gedeelte van het museum te Delft een bijzonder fraai olieverfschilderij van Jan Hoyneck van Papendrecht te koop werd aangeboden.

Het bestuur van de Stichting 'Vrienden van het Legermuseum' heeft deze kans aangegrepen om het schilderij aan te kopen en het ter gelegenheid van de heropening aan het museum aan te bieden.

Het schilderij stelt een batterij veldartillerie bij een schietoefening op de heide voor. Op de achtergrond ziet men de batterij in actie; officieren nemen door kijkers de uitwerking van de schoten waar.

De voorgrond wordt ingenomen door de voorwagens met de bespanningen. De stukrijders zijn deels zittend, deels in ontspannen houding staande, afgebeeld. De paarden met hun verschillend gekleurde robes zijn zeer goed getroffen en zijn in harmonie met het bruine fond van de heide. De donkerblauwe uniformen met de rode schouderstroepen en kwasten en de zeemleren handschoenen geven een vrolijke noot aan het geheel.

Door de uniformering en bewapening moet men de scène dateren tussen 1880 en 1896. De artilleristen dragen de schako van 1865 en de korte jas, die een jaar later werd ingevoerd. De schako werd gedragen tot 1896, toen deze vervangen werd door de talpa. De rijbroeken zijn lang en vrij wijd, bezet met zwart paardenleer. Aan de onderzijde van de pijpen was het bezetsel in de vorm van een pseudo-laars gesneden.

De stukrijders zijn gewapend met de Lange Sabel No. 4 en met de revolver, ingevoerd in 1880, waarbij de patroentas met bandelier kwam te vervallen. Het rode revolverkoord werd om de hals gedragen en met een schuiver voor de opening van de kraag vastgezet. Vandaar liep het naar de revolver, die in een tas op de rechterheup meegedragen werd.

In marstenuie werden op de korte jas zowel de schouderstroepen met kwasten als het revolverkoord gedragen. Tevens dan ook steeds de zeemleren handschoenen.

Op het schilderij, uit Hoyneck's beste tijd, zijn al deze details van de uniformering en bewapening zowel als van de tuigen der trekpaarden op kunstzinnige wijze weergegeven. Zij getuigen van de grondige kennis, die de schilder van deze zaken had.

De grondige voorbereiding voor het schilderij blijkt o.a. uit het feit dat Hoyneck eerst een aquarel met ongeveer dezelfde voorstelling vervaardigd heeft. Ongetwijfeld zijn daar nog verschillende schetsen aan voorafgegaan.